No. 142. 1841.

BREDASCHE COURANT.

STAAT-, LETTERKUNDIG- EN WETENSCHAPPELIJK NIEUWS-BLAD.

Zondag 28 November.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 24sten November.

De leden van het hof der pairs zijn verwittigd geworden, dat de opening der debatten ter zake van den aanslag van 13 September ... op Vrijdag den 3den December zal plaats hebben.

— Door den maarschalk *Soult* is eene commissie benoemd, aan wier hoofd de baron *Tupinier* is geplaatst, met last om het nut en de noodzakelijkheid te onderzoeken van de daarstelling eener geregelde stoombootdienst tusschen het eiland Bourbon en de landengte van Suez.

— De fransche gezant te Konstantinopel, *de Pontois*, is van daar te Marseille aangekomen.

— De ontwapening van het leger wordt achtervolgelijk, schoon op een weinig geruchtmakende wijs voortgezet. In de westelijke departementen ontwapent men de forten langs de kust; het geschut en de amunitie wordt in de arsenalen geborgen en de soldaten naar elders gezonden. Bijna de helft van de bemanning der vloot heeft reeds verlof bekomen, en, in het voorjaar zal naar men zegt ook een groot gedeelte van het leger ontslagen worden.

— Het observatie-korps dat men aan de Pyreneën wilde bijeenbrengen en 36,000 à 40,000 man sterk zou zijn, zal thans, zegt men, slechts omtrent 20,000 man bedragen. Verscheidene regimenten, derwaarts op marsch, hebben naar verzekerd wordt, tegenbevel bekomen.

— Den 23sten November is voor het hof van assises te Parijs de zaak van den *National* behandeld, die ter zake van een artikel over de onrustige bewegingen in de hoofdstad en in de provincien in September ll. van opruijing tot het in haat en in de minachting brengen der regering was beschuldigd. De verantwoordelijke uitgever van dit revolutionnaire dagblad is door de gezworenen vrijgesproken.

— De Parijsche politie is weder genoodzaakt maatregelen te nemen tegen eene zamenspanning van werklieden, die van hunne meesters verhooging van loon en vermindering van de bepaalde werkuren willen afdwingen. Het geldt hier de werklieden bij fabrikanten van koper- en ijzerwerk, die vooral in dezen tijd van het jaar veel te doen hebben.

— Den 21sten, bij de aankomst van eene stoomboot uit Havre te Parijs, heeft men daarop achter een berg koffers en balen, twee stukjes geschut op hunne affuiten ontdekt. De kapitein, daaromtrent ondervraagd, heeft gezegd, niet te weten, van waar deze kanonnetjes kwamen of aan wie zij toebehoorden. Zij zijn door de politie in beslag genomen.

— Volgens de jongste berigten uit Algiers heeft de gouverneur-generaal *Bugeaud* thans de militaire organisatie van de provincie Oran geregeld. Het hoofdkwartier is te Mascara gevestigd, alwaar de generaal *Lamoricière* met 6000 man bevel zal voeren; de generaal *Bedeau* zal eene divisie te Mostaganem kommanderen en de kolonel *Tempoure* te Oran bevel voeren.

In de provincie Algiers was het thans zeer rustig. Men zou de troepen, in afloop van den najaars-veldtogt, en wel niet minder dan 15 bataillons, doen arbeiden aan de gracht, die de stad op een geruimen afstand moet omgeven.

— Volgens berigten uit Perpignan tot den 21sten, bevond Barcelona zich nog in staat van beleg. Men verwachtte, dat de personen die het meest in de sloping van het kasteel betrokken waren, zouden gearresteerd worden. Op de parade den 19den, ter gelegenheid van den naamdag der jonge koningin gehouden, waren alleen de linietroepen verschenen. De door de junta's afgeschafte belastingen waren weder ingevoerd.

Espartero was den 14den nog te Saragossa en werd spoedig te Madrid teruggewacht.

— Ter beurze van heden (*24 November*) waren genoteerd: 5 pCt. 1 6,25; 3 pCt. 80,25; Id. 1841 81,10; Nap. r. 106,50; Spanje 24¼; Rom. L. 102¼.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 22sten November.

Volgens berigten uit St. Petersburg was de Newa in den nacht van den 14 op den 16den dezer zoodanig met drijfijs bezet geraakt, dat men de bruggen had moeten wegnemen. Al de kanalen waren destijds reeds toegevrozen. Er was nog niet veel sneeuw gevallen; met dat al was sedert den 12den de sledevaart in de staten der hoofdstad in vollen gang.

— In de Pruissische *Staats-courant* wordt een breedvoerig betoog gevonden over het belangrijke der vestiging van een Evangelisch Bisdom te Jeruzalem, waartoe het kabinet van Berlijn de eerste aanleiding gegeven en tot de volvoering van welk plan het bij de Engelsche Regering de grootste bereidwilligheid gevonden heeft. Aan het slot van dit stuk wordt gezegd, dat tot bevordering van het onderwijs der jeugd en de verzorging van kranken en behoeftigen, inzonderheid tot daarstelling van een hospitaal, de ondersteuning der Evangelische Christenen in Pruissen en andere Duitsche Landen noodig is en te gemoet wordt gezien, tot welk einde dan ook bereids eene algemeene collecte in de Evangelische kerken der Monarchie is uitgeschreven.

— Een brief, uit Rome aan een geacht Duitsch blad geschreven, onder dagteekening van den 8sten dezer, behelst het volgende uittreksel uit de Pauselijke breve, betrekkelijk de regeling der godsdienstige zaken in Pruissen:

1°. Erkennende dat de diensten, welke de Aartsbisschop van Keulen bewezen heeft, [redacted] jutor met regt van opvolging gegeven, omdat de prelaat zich in een' ziekelijken toestand bevindt, waardoor het hem thans moeijelijk is om zijn aartsbisdom te besturen.

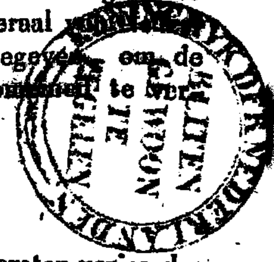
2°. Mgr. de bisschop van Spiers wordt benoemd tot coadjutor van Mgr. den aartsbisschop, met toestemming van dezen, zoodat evenwel de eerwaardige broeder, *Clemens August*, aartsbisschop van Keulen blijft.

3°. De coadjutor wordt te gelijkertijd benoemd tot apostolischen administrateur van het aartsbisdom Keulen.

— De voormalige grootvizier *Chosrew*-Pacha, die tot hiertoe te Rodosto in ballingschap leefde, heeft van den Sultan verlof bekomen om naar Konstantinopel weder te keeren, en het overige zijner dagen op zijn landgoed te Emirghian, aan den oever van den Bosporus, te slijten.

In de stadhonderschappen van het Turksche Rijk hebben weder onderscheiden veranderingen plaats gegrepen.

Nadat een groot deel der syrische krijgslieden naar hun vaderland is teruggekeerd, zijn nieuwe verminderingen in het personeel van het Egyptisch leger bepaald, welke inzonderheid de turksche officieren gelden, zoodat het korps officieren van den Pacha voortaan hoofdzakelijk uit Arabieren en Mamelukken bestaan zal. *Mehemed*-Ali herstelt zijne finantien, ten koste dergenen die het leger in Syrë hebben helpen uitmaken, door het inhouden van een beduidend gedeelte hunner soldij. *Ibrahim*-pacha, thans gouverneur-generaal van ... Egypte, heeft zich naar de provincie Scherkia begeven, om de orde aldaar te herstellen en de inkomsten der domeinen te vermeerderen.

ENGELAND.

LONDEN, den 24sten November.

Zondag heeft de Koningin, bij gelegenheid van den eersten verjaardag der jonge Prinses *Victoria*, van onderscheiden leden der Koninklijke Familie bezoeken van gelukwensching ontvangen.

Bijna overal worden adressen van gelukwensching aan de Koningin en Prins *Albert*, wegens de geboorte van een mannelijken Troonopvolger, geteekend. Alleen te New-port in Monmouthshire hebben de Chartisten, op eene hoogst onstuimige wijze, het voornemen daartoe weten te verhinderen.

Men schijnt zich over het algemeen niet langer met het herstel der

Koningin-Weduwe te durven vleijen, ofschoon de dagelijksche bulletins de hoop daarop zoo veel mogelijk levendig trachten te houden. Die Vorstin ziet dan ook zelve haar naderend einde met christelijke kalmte te gemoet, en moet reeds al hare uiterste-wilsbeschikken gemaakt hebben.

Men zegt dat binnen weinige dagen verscheiden gewigtige promotien bij het leger zullen worden publiek gemaakt. Onder anderen zouden alle luitenant-generaals, die voor 1825 in dienst zijn getreden, tot den rang van generaal verheven worden.

— Alhier uit St. Petersburg ontvangen brieven melden, dat lord *Stuart de Rothesay*, de nieuwe engelsche gezant bij het Russische Hof, en de heer *Todd*, gezant der Vereenigde Staten bij het Hof, den 7den dezer, aan boord der stoomboot *Nicolaas I*, die den overtogt van Travemunde binnen een en tachtig uren gemaakt heeft, te Kronstadt aangekomen zijn.

— Gisteren waren de 3 pCt. gec. 89 a contant; Spanje 23½; Portugal 19½; Brazilie 58; Mexico 25½; Columbia 19½; Holland 2½ pCt. ¾; en dito 5 pCt. 99¾.

De wissel op Amsterdam 12 en 3 a ½; op drie maanden 12 en 4¾; a 5, en op Rotterdam 12 en 5 a ¼.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 27sten November.

Z. M. de koning is eergisteren morgen van Tilburg naar 's Hertogenbosch gereden en des namiddags ten twee ure van daar te Tilburg teruggekeerd.

— In den vooravond van Woensdag ll. is te Tilburg brand ontstaan in de fabriek van den heer *A. Taurlings*, fabrikant in wollen stoffen in de wijk Westheikant aldaar; omstreeks ten zes ure sloeg de vlam door het dak der fabriek, welke zich spoedig over het geheele huis, dat met riet was gedekt, mededeelde, en alzoo ten gevolge had, dat huis, fabriek en stalling, met een gedeelte der meubelen en den voorraad fabriekgoederen waaronder duizenden ponden wol en bereidde stoffen, en verdere koopwaren, alsmede de machines der fabriek, benevens twee paarden in den stal door de vlammen verteerd werden. Aan de spoedig toegebragte en wel bestuurde hulp, was het te danken dat het aan de fabriek belendende gebouw, hetwelk mede met stroo is gedekt en door drie verschillende huisgezinnen bewoond werdt, voor de vernieling is bewaard gebleven.

Naar men zegt zou de brand door de slechte constructie van den schoorsteen veroorzaakt zijn, onder welke de werklieden nog des namiddags gearbeid hadden. De verbrande voorwerpen waren naar men verzekert voor eene som van 22000 à 23000 guldens verzekerd.

Z. M. en hoogstdeszelfs gevolg, alsmede de officieren te Tilburg in garnizoen, waren bij den brand tegenwoordig.

— In de *Rotterdamsche Courant* van ll. Donderdag leest men het volgende.

» Zaturdag is gelijk reeds gemeld werd, Z. Exc. de Minister van Finantien van hier vertrokken, en over Utrecht naar het Loo gereisd. Na bij Z. M. *Willem Frederik* des zondags gedineerd te hebben, heeft Z. Exc. dat paleis weder verlaten, en onmiddelijk de reis over Utrecht en Gorcum voortgezet naar Breda, waar Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken, die zondag van hier derwaarts vertrokken is, zal gevonden hebben, om alsdan gezamelijk de reis naar Limburg voort te zetten, en aldaar betrekkelijk den geprojecteerden spoorweg, naar Aken, als mede de overige wegen van Maastricht naar Nederland, die maatregelen te nemen, of voor te bereiden, welke noodig zullen bevonden worden.

» Voorts verneemt men van het Loo, dat ingelijks des zondags, en wel des middags omstreekt één ure, Z. K. H. Prins *Frederik* der Nederlanden aldaar is aangekomen. Ooggetuigen verhalen dat de ontmoeting van Z. K. H. met zijnen grijzen Vader alleraandoenlijkst en hartelijkst was. Vader en Zoon hielden zich een geruimen tijd in elkanders armen gesloten. De prins heeft tot des avonds ten half elf ure op het paleis bij den grijzen Vorst en Mevrouw de Gravin vertoefd, en toen de reis naar 's Gravenhage vervolgd.

Donderdag den 25sten dezer vertrekt Z. M. *Willem Frederik* en verder gevolg naar Berlijn. Men meent wel reden te hebben om te vertrouwen, dat Hoogstdeszelfs afwezigheid niet van zeer langen duur zal zijn. Immers Z. M. moet aan den Predikant van Apeldoorn la kennen hebben gegeven, dat hij hoopte bij de inwijding der nieuw gebouwde kerk, welke plegtigheid na Paschen zou plaats gebben, indien God zijn leven spaarde, tegenwoordig te zijn. Van wat in sommige dagbladen betrekkelijk den ongunstigen toestand der gezondheid van Prinses *Marianne* gezegd is, was op het Loo niets bekend, althans niet dat deswege het vertrek van den Koning zou verbaasd zijn. Dit vertrek was na het bezoek van Prins *Frederik* der Nederlanden bepaald, en ook den volgenden dag (maandag) is de baron *Rengers*, hofmaarschalk van Z. M., vooruit naar Berlijn vertrokken."

— Uit Apeldoorn schrijft men van den 25sten, dat Z. M. koning *Willem Frederik* werkelijk dien morgen vroegtijdig van het Loo naar Berlijn vertrokken is. Bij Hoogstdeszelfs vertrek heeft Z. M. aan verscheidene heeren van het bestuur te kennen gegeven, dat Hoogstdezelve in het aanstaande voorjaar hoopte terug te komen; ook aan het kerkbestuur heeft Z. M. verzocht de inwijding der nieuwe kerk tot na Paschen uit te stellen, ten einde bij die plegtigheid tegenwoordig te zijn, daar het Hoogstdenzelve onmogelijk was nu langer te blijven.

— Bij Zr. Ms. besluit van den 17 dezer, n°. 69, zijn kerkvoogden der Hervormde Gemeente van Apeldoorn gemagtigd, om de voor die gemeente nieuw gebouwde kerk, als een geschenk van Z. M. Koning *Willem Frederik* Graaf *van Nassau*, te aanvaarden, terwijl daarbij tevens vrijstelling wordt verleend van het ter zake dier schenking verschuldigde regt van tien ten honderd.

— Men verneemt, dat Z. K. H. de Prins *van Oranje*, door tusschenkomst van Hoogstdeszelfs secretaris, den wel edel gestr. heer *Bronkhorst*, eene zeer vleijenden missive aan de vereenigde commissien van Amsterdam en 's Gravenhage, « Tot oprigting van een standbeeld voor *Rembrandt* » heeft gezonden, strekkende, om aan dezelve te kennen te geven, dat dit ontwerp de meeste goedkeuring en toejuiching bij Z. K. H. vindt vooral ook, omdat de uitvoering, een geheel nationaal karakter dragende, evenzeer het Vaderland als de kunst vereeren zal. Het heeft Z. K. H. tevens behaagd, als een bewijs van Hoogstdeszelfs ernstige belangstelling in deze onderneming, de aanmerkelijke som van *vijf honderd gulden* ter beschikking der commissien te stellen.

— Uit Amsterdam wordt geschreven, dat Z. K. H. Prins *Willem Frederik Hendrik* eergisteren in die hoofdstad is aangekomen, om tegenwoordig te zijn bij het van 's Rijks werf van stapel loopen van Zr. Ms. fregat *Doggersbank*, het welk ten 3 ure heeft plaats gehad. Aan den Doelen, in de Doelenstraat afgestapt, hebben de heer staatsraad burgemeester, benevens eenige anderen autoriteiten, de eer gehad bij Z. K. H. te dineren.

— Z. M. de Koning heeft den heer jonkh. *van Scherff*, Hoogstdeszelfs gezant te Frankfort, benoemd tot staatsraad in buitengewone dienst.

— Uit Maastricht schrijft men van den 25sten:

» Hunne Excellentien de heeren *Rochussen* en baron *Schimmelpenninck van der Oije*, ministers van financien en van binnenlandsche zaken, zijn eergisteren avond alhier, met de stoomboot van Luik, aangekomen, en aan het Hôtel *du Lévrier* afgestapt.

» Naar men denkt zullen HH. EE. tot op het einde der week alhier verblijven, Zaturdag de kolenmijnen te Kerkraede bezoeken en in den nacht naar 's Gravenhage terugkeeren."

Hunne Exellentien de Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Finantien worden reeds aanstaande Zondag in de residentie terug verwacht. Ten onregte is aan het nemen van den weg naar Limburg over Antwerpen en Luik, door beide Ministers, een diplomatiek doel toegeschreven, daar eensdeels de toestand der landwegen van Nederland naar Maastricht in het tegenwoordig jaargetijde het nemen der reis op gezegde wijze verkieslijk maakt, en anderdeels de heer *Rochussen* deze gelegenheid te baat heeft willen nemen om zijnen zoon een bezoek te geven, die te Luik op de *Ecole de Commerce* geplaatst is.

— Men schrijft uit Haarlem, van donderdag: « Bij den afloop van het tweede jaar, sedert het begin der werkzaamheden aan het droogmaken van het Haarlemmermeer, verneemt men, dat de geheele ringdijk, met uitzondering van eenige weinig beduidende vakken en van de openingen, welke nog niet zouden kunnen gesloten worden, is gemaakt, aanbesteed, of binnen kort zal worden aanbesteed; dat het afleidingskanaal, van de Lede naar de sluizen van Katwijk (waarvan men aanvankelijk de goede diensten heeft kunnen bespeuren), tot op een klein gedeelte na, gereed en van de benoodigde bruggen is voorzien. — In het volgende jaar zal de ringdijk kunnen worden voltooid, en zal het belangrijke stoomgemaal te Sparendam worden gebouwd en ingerigt. Zoodra dit laatste in gereedheid zal wezen, zal het Katwijksche kanaal kunnen worden afgedamd, ten einde de binnensluis naar eisch te verbreeden. Men vleit zich alzoo, in den loop van het vierde jaar bedacht te kunnen wezen op het tot stand brengen van de middelen, welke zullen worden aangewend om het Meer geheel en al uit te malen, en op het bepaaldelijk afsluiten van den nieuwen polder. Met de krachtige werktuigen, die, zoo men zich voorstelt, daartoe zullen worden aangewend, rekent men (indien Rijnsland boezem het uit te malen water te allen tijde zal kunnen verzwelgen), weinig meer dan twaalf maanden te zullen behoeven, om dit oogmerk te bereiken, en de oppervlakte van ruim achtien duizend bunder van water te bevrijden. »

— Blijkens bekendmaking van wege den minister van finantien, zijn de middelprijzen der granen over het geheele rijk van 20 October tot en met 19 November geweest als volgt: per Mud, Tarwe *f* 9,87; Rogge *f* 6,36; Boekweit *f* 6,59; Gerst *f* 4,56; Haver *f* 2,74; Ongepelde spelt *f* 3,13. Diensvolgens zullen gedurende de maand December eerstkomende, de regten op den in- en uitvoer per mud bedragen als volgt, *invoer:* Tarwe en gepelde Spelt 25 c.; Rogge en Boekweit 15 c.; Gerst en Mout 25; Haver 75 c.; Ongepelde spelt 50 c.; Rogge en Boekweit 30 c.

In de Londensche *Times*, van den 19 dezer, leest men het volgende opmerkelijk betoog, onder den titel van:

HET DUITSCHE HANDELSVERBOND.

De ijver, waarmede de Pruissen naburige Staten in den maalstroom van hun handelsstelsel trachten mede te slepen, wordt alleen geëvenaard door den ophef, waarmede hunne officiële en half officiele dagbladen gewag maken van iedere overwinning der centralisatie over locale inrigtingen en belangen. Het is merkwaardig, eene vergelijking te maken tusschen de woorden en daden van onze naburen. Terwijl zij allen voorgeven, niets hartelijker te wenschen dat een' redelijken vorm van volksvertegenwoordiging en vrijheid der drukpers, is de algeheele vernietiging van die instellingen, daar waar zij thans bestaan en goede vruchten dragen, het doel der dagbladen, die zich zelven den naam van Vaderlandsgezinden bij uitmuntendheid aanmatigen. De Hamburgsche *Börsenhälle*, die waagt eenen twijfel te opperen, of het Pruissisch tarief, met name voor eene handelsstad, wel eene zoo groote weldaad zou wezen, wordt daarvoor uitgekreten als een vijand der belangen van Duitschland. De afgevaardigden der hoven van de Staten, die de tolvereeniging uitmaken, zijn te Berlyn zamengekomen, om te beraadslagen over het vaststellen van tariven en het aangaan of verbreken van traktaten, dat is over het bedrag en den aard eener aan elken Staat op te leggen indirecte belasting, en over de verbindtenissen met vreemde mogendheden, die gesloten of verbroken moeten worden; en wat weten de Staten, die zij vertegenwoordigen, van de instructien welke zij ontvangen? Tot dat er eenig officieel besluit bekend gemaakt wordt — maanden nadat het genomen is — weet niemand hoe het met zijn belang of met dat van zijn land gesteld is; want de handelingen worden met een meer dan gewonen diplomatieken sluijer bedekt.

Wat de Duitsche Staten betreft, deze mogen hunne bijzondere belangen zelve verdedigen; maar de stelling van andere Staten ten aanzien van deze vreemdsoortige magt in Europa is — men moet het erkennen — al zeer zonderling. Wij hebben den loop der dingen verscheidene maanden lang gadegeslagen, gedurende welken tijd Pruissen en andere Staten onvermoeid zijn geweest in hunne pogingen, om landen, met welke wij traktaten gesloten en die wij lang als onze innigste vrienden beschouwd hadden, van het verbond met ons afkeerig te maken en los te scheuren. Al wat van de zaak gezegd wordt is, dat een verbond, hetwelk nimmer als een politiek ligchaam onder de Mogendheden van Europa toegelaten is, de maritime Staten aan der Duitschen Oceaan openlijk zoekt te belezen tot het aannemen van een vijandig handelsstelsel, waarvan, volgens de dagbladen, die met goedkeuring der censuur worden uitgegeven, het doel is ons te dwingen om ons te onder werpen aan zekere bepalingen, die later vastgesteld zullen worden, wanneer het bedoelde verbond krachts genoeg zal verkregen hebben, om ze door te drijven. Is het niet hoog tijd, dat er eenig onderzoek worde bewerkstelligd naar de strekking en de handelingen van dat verbond? Is het onder Mogendheden, die bij verdrag onderling verbonden zijn, gebruikelijk, anderen te dwingen, en zelve associatien te vormen, strijdig met, en nadeelig voor aanstaande verbindtenissen? Zal men aan aldus aangevallen partijen het regt niet toekennen om zich te verdedigen, al ware het slechts bij wege van onderhandeling? Maar aan wien moet men zij zich in dit geval wenden om te onderhandelen? Waar is het verbond? Waar is zijne uitvoerende magt? Zijn nu de handelingen van dit onzigtbaar ligchaam, voor zoo veel ons betreft, ongemeen onregelmatig, nog veel minder zijn zij te regtvaardigen met opzigt tot die Staten wier onafhankelijkheid zij bedreigen, zonder zulks in het minst te bewimpelen. Indien Frankrijk zich de magt op den Rijn, of Belgie die op de Schelde wil aanmatigen, dan snelt geheel Europa te wapen, om zich tegen de nieuwigheid te verzetten. Maar de Duitsche drukpers is om geene argumenten verlegen, wanneer het er op aankomt om aan Holland de wet voor te schrijven, of zelfs wanneer het de verdediging geldt van Pruissens aanmatiging, om heerschappij te voeren over de monden van hetgeen het zijne eigene rivieren gelieft te noemen. Waarom eischt Pruissen niet den Donau van Oostenrijk, zoo wel als het de Elbe van Denemarken en Hannover, of den Rijn van de Nederlandsche Regering eischt?

Hoezeer wij ons ook zouden verheugen te zien, dat de handel zich meer en meer uitbreidde, en dat de betrekkingen tusschen naburige Staten, ten aanzien hunner dierbaarste belangen, steeds inniger wierden, zoo zal men ons toch wel veroorloven te betwijfelen, of Pruissen geregtigd is, zoodanig te handelen, als het tracht te doen. Dat zijne pogingen gedaan worden onder den dekmantel, van zijne proselieten te overtuigen, dat het verbond voordeelen voor hen oplevert, is geene verontschuldiging voor zulke van alle regelen afwijkende diplomatieke handelingen. De eene Staat moge van den anderen gunsten en voordeelen voor zich bedingen, maar hij kan geen regt hebben, om aan eenige andere Mogendheid maatregelen voor te schrijven of door haar te doen aannemen, die nadeelig zijn voor de belangen der Bondgenooten van die Mogendheid.

LIVERPOOL.

Fragment uit eene reis voor industrie en kunsten in Engeland, Schotland en Ierland.

Naarmate men *Liverpool* nadert, kondigen de weg, de akkers, fabrieken, kanalen, een talloos aantal rijtuigen, in een woord al wat men ontwaart de nabijheid eener stad van den eersten rang aan, en die geheel modern is, want dezelve was naauwelijks in de vijftiende eeuw bekend, toen zij eene kleine zeehaven was, met eenige duizende inwoners, die met Ierland eenen weinig winst aanbrengenden handel dreven. De vermeerdering des handels van Liverpool veroorzaakte, dat er een plan gevormd werd, om er een dok te graven, en hieraan was de stad zijne opkomst verschuldigd: dit dok noemt men tegenwoordig nog *Old-dock*. Sedert dien tijd kwam er meer leven en drukte, de handelsbetrekkingen met Ierland namen dag aan dag toe, en het verval der haven te *Chester* bevorderde den bloei van die te Liverpool. Deze groote ontwikkeling was echter onvoldoende, om de stad op de hoogte te brengen waarop zij nu staat, maar zij vond vaste hulpbronnen in den smokkelhandel, die zij langen tijd uitoefende met de spaansche koloniën *Vera-Crux*, *Porto-Bello*, *Mexico*, *Lima* en *Peru*. De uit- en invoer was zoo weinig gewaagd en derhalve zoo voordeelig, en de vraag der *Manchestersche* manufacturen zoo menigvuldig, dat dikwijls, na het vertrek der schepen, geen stuk stof in de magazijnen der stad meer voorhanden was; vervolgens legden de inwoners van Liverpool zich op den slavenhandel toe en wonnen er veel geld mede. Sedert dien tijd is de stad en bevolking, te gelijk met haren handel, met reuzenschreden toegenomen. Het getal inwoners, dat in 1720 het getal van 10,000 niet overtrof, was in 1830 tot meer dan 120,000 gestegen. Men vindt er op dit oogenblik meer dan vijftien dokken van gehouwen steen, die ieder eene kleine vloot kunnen bevatten. In Liverpool wordt men echter niet, zooals in vele steden van Engeland, getroffen door de pracht van deszelfs winkels: de kooplieden verspillen hunnen tijd niet met het uitstallen hunner goederen; maar aan de haven en in de dokken dáár moet men hunne rijkdommen zoeken. Onmeetlijke *Ware-houses* (magazijnen) omgeven dezelve, en hebben eene zoo breede kade voor zich, dat zij eene vrije beweging veroorloven; men vindt er gebouwen, die tot tien verdiepingen hebben, op behoorlijken afstand, en daarenboven nog drie of vier verdiepingen beneden den grond. Duizende werktuigen zijn altijd bezig om de goederen op te vooren of naar beneden te laten.

Liverpool is eigenlijk geene manufactuurstad, ofschoon zich zeer vele fabrieken in de omstreken en binnen deszelfs muren bevinden, en de groote uitgestrektheid van deszelfs buitenlandschen handel nog een veel grooter getal doet vermoeden; maar men moet niet uit het oog verliezen, dat bijna de geheele bevolking wordt beziggehouden door de werkzaamheden van den handel aan de havens en in de magazijnen. Manchester levert sedert lang het grootste gedeelte van hetgeen Liverpool uitvoert, en het schijnt daarom te moeijelijker de eerstgenoemde stad de voorregten te ontnemen, die uit plaatselijke eigenschappen van het hoogste gewigt voortvloeijen, zoo als bijv.: de betere kwaliteit der voortbrengselen, enz., enz.

Te Liverpool hebben de scheepstimmerwerven, die hoofdzakelijk gebruikt worden tot den aanbouw van koopvaardijschepen, in den oorlog aan het gouvernement schepen van vijftig stukken geschut, en eenige fregatten geleverd. Deze stad zendt schepen uit naar alle naburige zeeën in Ierland en Schotland, naar het kanaal, de Oost- en zelfs de Middellandsche zee. Voornamelijk hebben wij vele ijzeren vaartuigen in aanbouw gezien: iederen dag ontdekt men nieuwe voordeelen aan dezelve. Niets is eenvoudiger dan de vervaardiging dezer schepen: groote ijzeren banden, aan elkander vereenigd door gebogen dwarsribben vormen het geraamte van het schip, de tusschenruimten worden gevuld door regthoekige platen geslagen ijzer. Deze platen worden aan elkander bevestigd door ijzeren hoepels, welke de verbindingslijnen overdekken en met gaten doorboord zijn, waardoor men gloeijende ijzeren bouten drijft, die men door hamerslagen vastklinkt.

Onder de fabrijken van chemische voortbrengselen, zijn die de voornaamste, waar men borax en potasch chromaat in het groot bewerkt. Eene vereeniging van kapitalisten en scheikundigen heeft te Liverpool eene centrale pharmacie (*apothecaries-hall*) gevestigd, waar men in het groot alle pharmaceutische voortbrengsels bewerkt en tot den graad van de grootste zuiverheid brengt, zoodat de apothekers dezelve met vertrouwen kunnen gebruiken.

185ste KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ.

EERSTE KLASSE.

5e Trekking: N°. 12522, een prijs van *f* 7500; N°. 7309, *f* 1000.
6e —— N°. 21967, *f* 1500; N°. 10104, *f* 1000.
7e —— N°. 8452, *f* 1500; N°. 20261, *f* 1000.
8e —— N°. 10728, een premie van *f* 2500.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (26 *November*) waren genoteerd : Ned. 2½ pCt. 51 elf zest., ⅝, elf zest.; dito 5 pCt. 99⅝; Kansb. 25½; Syndik. 4½ pCt. 91¾, ⅝, ¾; Handelm. 155⅝, ¾; O. I. 5 pCt. 97¾, ⅝; Spanje Ardoins 22⅝, ¾, elf zest.; dito Coupon 22, ¼, 21$^{15}/_{16}$, ⅞; Passive 5⅝; elf zest.; Fr. Uitgest. 5¾; oude Russen 105¾, drie achtste; O. Met. 105¼.

*** Heden beviel, zeer voorspoedig, van een welgeschapen *ZOON*, CLARA GELENS, geliefde Echtgenoot van

J. J. MAJOIE.
Majoor.

HILVARENBEEK,
25 November 1841.

185^CTE^ LOTERIJ.

Bij MOEREL EN COMP., Splitters der Koninklijke Nederlandsche Loterij, te *Breda*, is in de 1^e^ Klasse weder getrokken, op

N°. 21007, de kapitale prijs van *f* **20,000.**

Op N°. 24117, » » » » **1000.**

Bij Bovengemelden zijn nog HEELE en GEDEELTEN van LOTEN in *Koop* en *Huur* Prijs-Courant te bekomen.

Koninklijke Geoctroijeerde Fabriek van

EAU DE COLOGNE,

en bekroond door de Nederlandsche Maatschappij ter bevordering van Nijverheid.

De ondergeteekende, berigt bij deze, dat het Depôt zijner EAU DE COLOGNE, te *Breda*, voortdurend gevestigd is bij den Heer A. P. MAASSEN; terwijl hij zijn fabrikaat, in de gunst zijner landgenooten houdt aanbevolen.

ROTTERDAM 27 November 1841.

JOH. PH. ACKERLIN.

Door het vergevorderde Saizoen en noodzakelijke Reparatie zal de STOOMBOOT, varende van ROTTERDAM en DORDRECHT op DEN MOERDIJK, op den 2 December, tot nadere kennisgeving, DE VAART STAKEN.

Men verlangt tegen 1° MEI aanstaande in de omstreken van *Breda* of *'s Hertogenbosch*, een MODERN HUIS met *Vier* tot *Zes* KAMERS, KEUKEN, KELDER, POMP en verdere Gemakken en groote VRUGHT- en MOESTUIN. Met opgave van *huurprijs*, adresseere men zich, met *franco*-brieven onder Lett. L. aan den Boekverkooper F. G. A. J. VAN WERKHOVEN, te *Alphen*. Prov. *Zuid-Holland*.

VERKOOPING VAN

VAST GOED,

onder 's Princenhage en Rijsbergen.

Mr. J. F. C. J. DE ROY, Notaris te *Breda*, zal, ten verzoeke van de Kinderen A. RIJVERS, te *'s Princenhage*, op Donderdag den 2. December 1841, des avonds ten vijf ure, ten Herberge van J. v. GILS, in den *Pellikaan* aldaar, publiek Verkoopen:

Eene STEDE, met de daaraan gehoorende LANDERIJEN, bestaande in 8 Koopen, alles gestaan en gelegen op *Effen*, onder *'s Princenhage* en *Rijsbergen*. Bij Billetten breeder omschreven.

AANZIENLIJKE VERKOOPING,

door den Griffier VAN DEN ENDEN, op Donderdag den 2. December 1841, op de Buitenplaats *Bosdal*, bij de *Beek*, onder *'s Princenhage*, van 40 Kavels zeer schoon gewassen SCHAARHOUT, zware EIKEN- en BEUKEN-BOOMEN, veel dik BRANDHOUT, MUTSAARDS enz.

*** J. VAN GINNEKEN, Notaris te *Teteringen*, zal, voor zijn principaal, op Woensdag den 1. December 1841, des voormiddags ten 10 ure, in de Herberg van M. BASTIAANSEN, in de *Terheydensche Weg*, onder *Teteringen*, publiek op Crediet Verkoopen:

120 stuks zware KANADASCHE BOOMEN, ter lengte van 14 Ellen en 1 El 75 Duim in den omtrek, naast den Straatweg tusschen *Breda* en *Terheyden*.

Eiken Plantsoen te Koop,

bij J. J. DE POORTER op *Bouvigne*, te *Ginneken*.

*** Voor een Civiele prijs uit de hand te koop, om spoedig te ontruimen, al het binnen af gaande Werk van eene in het Jaar 1832 nieuw gestichte, GRUTTERIJ; dewijl het gebouw tot andere einden moet worden ingerigt, bij H. WERRI, te *Goes*. Brieven *franco*.

*** *Bij den Boekhandelaar* A. WIJNANDS te *Rotterdam*, *is van de pers gekomen en alom verzonden:*

I. EPISODEN UIT DE GESCHIEDENIS VAN HET JAAR 1573 DOOR W. M. J. VALENZ, EEN TEGENHANGER DER EPISODEN UIT HET EERSTE REGERINGSJAAR VAN GRAAF WILLEM I, DOOR DEN SCHRIJVER VAN DEZELVE. Prijs. à *f* 2,80.

»Een Romantisch geschiedkundig Tafereel uit een der belangrijkste »tijdvakken van de geschiedenis onzes vaderlands, dat gewis elken »beminnaar van die soort van lecteur zal bevallen, en »voor onze talrijke Lees-gezelschappen en bibliotheken eene welkome »bijdrage zijn zal. Ofschoon de naam des Auteurs vreemd »klinkt, is het werk echter van eenen oorspronkelijken schrijver, »die reeds door vroegeren Letterarbeid, bepaaldelijk door zijne »Episoden uit het eerste regeringsjaar van *Graaf Willem IV* »(bij denzelfden uitgever) bewezen heeft, hoezeer hij de aandacht »weet te boeijen en de leeslust te prikkelen door zijne »eigenaardige wijze van behandeling, kernachtige stijl en meesterlijke »schilderingen."

II. EEN WOORD OVER HET ONDERTEEKENINGS-FORMULIER EN OVER DEN TEGENWOORDIGEN TOESTAND DER NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK. Prijs. *f* 0,20.

»Een kleine brochure over een hoogst gewigtig, dezer dagen veel »ter sprake gebragt en verschillend beoordeeld vraagstuk. Beknoptheid »en duidelijkheid van stijl maken dit geschrift bevattelijk »voor een ieder, dien als lid der Hervormde Kerk in »ons vaderland een juist begrip van het onderwerp wenschelijk »zijn moet, en mag het daarom algemeen ter lecture worden »aanbevolen."

III. BEKNOPT OVERZIGT VAN HET LEERSTELSEL VAN CHARLES FOURIER, TEN DOEL HEBBENDE DE OPRIGTING VAN GROOTE EN TOT HEDEN ONBEKENDE MAATSCHAPPIJEN VAN WELDADIGHEID, OF ALGEMEENE TOEVLUGTSOORDEN. Prijs. *f* — 60.

»Een werkje zoo vreemd in deszelfs soort als belangrijk wegens »deszelfs gewigtig doel, en vooral in de tegenwoordige tijden, »nu zijne Exc. de Minister van Binnenlandsche zaken in de »zitting van de eerste kamer den 5 October verklaard heeft: »dat het beginsel van de Maatschappij van Weldadigheid loffelijk »was, doch de wijze van toepassing niet doeltreffend is geweest, »en daardoor het liefdadig doel, dat men zich voor oogen gesteld »heeft, grootendeels gemist is.

»Dat genoemde ... het doel van het bewuste werkje, »waarvan slechts ... licht ziet — mogt het »veel gelezen en overwogen ... ook *hier* gelijk thans »reeds in Frankrijk en Brazilië (*zie ... Français van 29 »Sept. en den observateur van 26 Sept.*) ... der »denkbeelden, spoedig aan de verwezenlijking, door de oprigting »der zoogenaamde Droomhuizen of Toevlugtsoorden volgens de »plannen van CHARLES FOURIER kan gedacht worden. Dit eerste »stukje kan daartoe de aanleiding en blijvende oorzaak worden."

Verder wordt door genoemden Uitgever met succes gedebiteerd:

VAN DER HOOP, JR. Des Konings inhuldiging. Vaderlandsche Feesttoonen. *f* 1,00.

NIERMEIJER. Verhandeling over het Booze Wezen in het bijgeloof onzer Natie. *f* 1,25.

F. LAMENNAIS. Iets over de Hedendaagsche Slavernij. Naar het Fransch. *f* 0,45.

Het Paaschfeest, of gedachten bij des Heilands heerlijke verrijzenis. *f* 0,30.

BLADEREN EN BLOEMEN; Poëzy van J. J. L. TEN KATE, met een' gelitographeerden titel, in cartonnen band. Prijs. . . *f* 2,40.

DE REIS NAAR JAVA. Dichtstuk, door L. VAN DEN BROEK. Met een gelitographeerden titel. In cartonnen band, kwarto form. Pr. *f* 1,80.

Babylon verwoest, of de geschiedenis van het Assyrische Rijk. Uit het Engelsch vert. door C. A. VAN SCHAGEN, Pred. te Capelle op d'IJssel. *f* 2,60.

Ernst en luim. Poëtische verscheidenheden; door L. VAN DEN BROEK, ingenaaid. *f* 1,30.

Idem Idem Idem in carton. . . . . . *f* 1,50.

De ondergang van Jeruzalem. Dichtstuk, door denzelfden. *f* 0,60.

De GIDS, of de verrassing van Bergen-op-Zoom in Maart 1814. Door H. MARONIER. *f* 2,80.

Het Ongeluk des Rijken, en Geluk des Armen. Naar ... JOUY en J. N. BOUILLY. *f* 2,10.

Pierre en zijn Huisgezin. Een Familie-Tafereel uit de Geschiedenis der Waldenzen; door ... Naar den vierden druk, uit het Engelsch. Tweede Hollandsche uitgave. . . . . *f* 1,80.

G. VAN ZEEL, Inleid. tot de Taal- en Rekenkunk. ten dienste van aankom. Schoolonderwijzers. *f* 1,25.

Jeruzalem verwoest of de geschiedenis van het beleg dier stad door TITUS. Uit het Engelsch vertaald, door C. A. VAN SCHAGEN, Predikant te Capelle op d'IJssel. *f* 2.20.

Episoden uit het eerste Regerings-Jaar van Graaf WILLEM DEN EERSTE. Een oorspronkelijk verhaal uit den ouden tijd. . *f* 3,60.

Gedichten van H. MARONIER. *f* 2,60.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.